

N:o 28.

Af herr **Bergström**, i anledning af *Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för lärare vid folkskolor m. m.*

Det läge, i hvilket rösträttsfrågan för närvarande befinner sig, är en följd af att i det stora hela erkännande gifvits åt personlighetsprincipen och att man i förhållande till denna underkänt de kvalifikationsbestämmelser för politisk rösträtt, som hittills varit gällande. Jag vill ej här inlåta mig på att bedöma vare sig befogenheten häraf eller den varsamhet, som ej vill medgifva rösträtt äfven åt kvinnan, oakadt hennes kraf därpå, lika litet som det sätt att se, som ej kan uppfatta henne som personlighet. Det kan ej förnekas vara en vacker tanke, vara någonting tilltalande i ett af de mera framhållna skäl, som anföras häremot, nämligen att kvinnans naturliga verkningskrets är hemmet, hennes viktigaste värf, viktigare till och med för det allmänna än hvarje annat, barnens fostran och ledning.

Huru många kvinnor finnas dock icke, för hvilka möjligheten är stängd att bilda hem och i dessa fostra egna barn. Dessa kvinnors otillgodogjorda arbetskraft på det område, där de sålunda bäst borde kunna gagna samhället, är en nationalförlust, som är större än den en motsvarande emigration skulle orsaka, emedan landet ej behöfver föda dem, som emigrerat. Ett sådant slöseri med arbetskrafter kan icke vara förenligt med en klok nationell hushållning, allra minst i tider af så jäktande konkurrens som nu, och då kvinnorna själfva allt kraftigare fordra vidgad verkningskrets, ökad arbete och ansvar. Allvarliga skäl synas därför mana att söka utvägar för ett fullare tillgodogörande äfven af den kvinnliga verksamhetsförmågan.

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 17 Häft. (N:o 28.)

Det område, på hvilket detta naturligt låter sig göra, är folkskolans. För hvarje kvinna, som där användes, blir en man ledig till produktivt arbete. Men äfven för skolans, för uppfostringsarbetets egen skull saknas ej anledning antaga, att kvinnorna såsom barnaledare skulle vara att föredraga framför männen. Innan skolorna tillkommo, fostrades och undervisades barnen äfven under folkskoleåldern hufvudsakligast af sina mödrar. Har efter folkskolans tillkomst och den hufvudsakliga manliga ledningen af denna nationen utvecklats och stärkts i gudsfuktan, arbetsamhet, sedlighet och fosterlandskärlek, ja ha kunskaperna, som i skolan inhemtas, ens bidragit till den ekonomiska utvecklingen i någon väsentligare mån? Jag har ej hört någon besvara dessa frågor med ja! Om också andra orsaker ej blott kunna tänkas, utan också i verkligheten finnas till detta djupt allvarliga förhållande, så torde dock vara svårt förneka, att icke kvinnans aflägsnande från barnaledningen haft sin andel häri.

Detta oakadt kunna ej statsmakterna hafva vare sig rätt eller befogenhet till någon sorts ingripande mot de befintliga manliga lärarna, hvilka måste erkännas i det stora hela med osparad möda, stort intresse, arbetsamhet och trohet ha fullgjort sitt värf. De förhoppningar om verksamhet och utkomst, som inkastat dem på lärarebanan, få ej svikas. Icke heller torde för framtiden manliga krafter böra förhindras att egna sig åt folkskolans lärareverksamhet, utan täflan på området lämnas fri till skolans egen fördel. Men att småningom öfvergå till utökad användning af kvinnliga lärarekrafter, synes dock af det anförda ha så stora skäl för sig, att åtgärder böra vidtagas härför.

De medel, som i sådant syfte borde kunna användas, äro exempelvis att omvandla ett eller flera manliga seminarier till kvinnliga samt att anordna löneförhållandena så, att däraf skulle bli en följd, att undervisningen i folkskolan hädanefter komme att mera än hittills utöfvas af kvinnor. Att särskildt premiera männen med högre löner än kvinnorna kan väl gerna ej med fog försvaras, då de senare uträtta samma arbete och, som ofvan påvisats, med ett för nationen till och med möjligen mera välsignelserikt resultat.

Med anledning häraf hemställes,

att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts proposition om folkskolelärarnes löneförhöjning, behagade besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, i hvad mån kvinnans lärareverksamhet på folkskolans

område kan utsträckas; samt, om detta befinnes möjligt och lämpligt, inkomma med förslag om sätt och medel härför.

Stockholm den 17 februari 1906.

Alb. Bergström.

I motionens syfte instämmer

Gottfr. Olsén.
